

ŠIKANA – ZÁKLADNÍ INFORMACE PRO RODIČE

Vážení rodiče,

žádná škola není zcela imunní proti výskytu šikanování. Proto chceme být připraveni zachytit případné ubližování silnějších slabším hned v počátku a účinně takové bezpráví zastavit. S tímto záměrem jsme vytvořili mimo jiné i informační leták o šikanování pro Vás – rodiče. Kdybyste měli podezření či dokonce jistotu, že je Vašemu dítěti ubližováno, bezprostředně se na nás obraťte (na třídního učitele, školního metodika prevence, výchovného poradce či ředitele školy). Vaši informaci budeme brát velmi vážně a situaci budeme řešit.

Definice:

Šikanování – jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v **cílených** a **opakovaných** fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v **nepřímé** podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.

Kyberšikana – jedna z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu (sociální sítě) k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrožit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočnický. Povaha a provedení útoků pak určují její závažnost.

Důležité znaky:

Záměrnost, cílenost, opakování (není podmínkou), nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepříjemnost útoku, samoúčelnost agrese.

Pozor na záměnu:

a) **šikana x škádlení** (Škádlení patří k rovnocenným, kamarádkým vztahům, které je chápáno je jako projev přátelství. Za škádlení se považuje žertování, popichování, zlobení za účelem dobré nálady a není v něm vítěz ani poražený.)

b) **šikana x agrese** (Za šikanování se nepovažuje agrese, která nemá znaky šikanování /opakování, záměrnost atd./. Například, když se tzv. „poperou“ dva přibližně stejně silní žáci kvůli dívce, která se jim oběma líbí, nejde o šikanování, protože tu chybí nepoměr sil, kdy oběť se neumí nebo z různých příčin nemůže bránit.)

Projevy šikany:

- 1) fyzická agrese, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti)
- 2) verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí informačních a komunikačních technologií)
- 3) smíšená šikana, kombinace psychické a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.)

Varovné signály:

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- * posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet;
- * kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným, nebo pohrdavým tónem;
- * nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- * skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- * nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- * strkání, pošťuchování, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- * rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- * žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmouování učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- * žák je o přestávkách často osamoceny, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- * při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- * má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- * působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- * stává se uzavřeným;
- * jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- * jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- * zašpiněný nebo poškozený oděv;
- * odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- * mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- * začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- * odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit;
- * za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- * dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- * nechutí jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- * ztráta chuti k jídlu;
- * dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- * odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- * dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- * dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- * dítě si stěžuje na neurčitě bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma;
- * své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- * dítě se vyhýbá docházce do školy;
- * dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.